SUOMEN PERIMISTOIMISTOJEN LIITTO

Oikeusministeriölle

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry:n lausunto hallituksen esityksen luonnoksesta *konkurssilain väliaikaisen muutoksen jatkamisesta.*

Lausunto:

Esitysluonnoksen mukaan konkurssilakia muutettaisiin siten, että se vastaisi sisällöltään nykyistä väliaikaista lakia. Jo voimassa olevaa väliaikaista lakia käytännössä vain pidennettäisiin kolme kuukautta.

Nykyisessä väliaikaisessa laissa on korostettu sääntelyn ajallista oikeasuhtaisuutta. Lakivaliokunnan mietinnössä 4/2020 on todettu, että lainmuutos kohdennetaan siirtymäsäännöksin ja niiden ajallisen soveltamisen kautta niihin velallisiin, joiden taloudelliset vaikeudet ovat tuoreita ja oletettavasti johtuvat vallitsevasta koronavirustilanteesta. Lisäksi mietinnössä todettiin, että osa valiokunnan kuulemista asiantuntijoista piti voimassaoloaikaa velkojien kannalta liian pitkänä ja toi esiin, että poikkeuksellinen välitila tulisi rajata mahdollisimman lyhyeen, jotta mahdollisuudet koronavirustilanteen hyväksikäyttämiseen ja yritysten lisävelkaantumiseen minimoidaan. Pitkän voimassaoloajan katsottiin myös vaikeuttavan talousrikostorjuntaa ja aiheuttavan takaisinsaannin määräaikoja menettämisiä. Lisäksi asiantuntijat kiinnittivät huomiota siihen, että mitä pitemmältä ajalta konkurssihakemusten tekeminen ehdotetulla tavalla estyy, sitä suurempi on huoli riittävistä resursseista ja mahdollisuudesta tarkastaa ja valvoa velallisen toimintaa. Lakivaliokunta katsoikin, että perustuslakivaliokunta on sääntelyn oikeasuhtaisuuden vuoksi edellyttänyt poikkeusoloihin liittyvän sääntelyn ajallisen voimassaolon rajaamista välttämättömään (ks. PeVL 7/2020 vp, s. 5).

Nyt ei enää olla valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa. Maailmantaloudessa tapahtuu eri syistä jatkuvasti muutoksia ja on mahdotonta nähdä, että joku tila olisi väliaikainen vaan kaikilla talouteen vaikuttavilla seikoilla on jatkuvasti seurauksia luottoyhteiskunnassa toimiviin tahoihin. Voidaanko väliaikaista lakia, joka on syntynyt poikkeusoloissa, sellaisenaan edes muuttaa poikkeusolojen jo päätyttyä, varsinkin kun kyse on vain väliaikaisen lain pidentämisestä ? Väliaikaisten lakien jatkaminen ilman riittäviä perusteita (elinkeinovapauteen puuttuminen ei liity tartuntatautilakiin eikä terveydensuojelulakiin) voi aiheuttaa kyseisenkaltaisen väliaikaisen sääntelyn vakiintumista eri tilanteisiin ja horjuttaa siten koko sääntelyn oikeasuhtaisuutta ja lainsäädännön peruspohjaa.

Mikäli lakia kuitenkin jatketaan kolmella kuukaudella, esitysluonnos on perusteluiltaan poikkeuksellinen esitetyssä muodossaan ja se antaa ymmärtää, ettei lain voimassaoloa tulisi pidentää, koska em. esityksessä mm. nostetaan esiin enemmän siitä nousevia ongelmia kuin sillä saavutettavia hyötyjä. Talousjärjestelmä vääristyy ja ongelmia vain kerrytetään, siirretään eteenpäin ja pahennetaan samalla tilannetta.

SUOMEN PERIMISTOIMISTOJEN LIITTO

Konkurssilain tilapäisen lakimuutoksen voimassaoloajan pidentämisellä ei konkreettisesti saavuteta muuta kuin että 1.) väistämättä edessä olevat konkurssit lykkääntyvät, 2.) konkurssipesien hoitaminen tästä syystä hankaloituu, 3.) konkurssivelallisten velkojen määrä kasvaa, jolloin konkurssivelkojille mahdollisesti jaettavien jako-osuuksien määrä konkursseissa pienenee (lyhyesti sanottuna velat kasaantuvat entistä enemmän ja velkojat kärsivät), 4.) haastemiehet ruuhkautuvat velallisille tiedoksiannettavista konkurssiuhkaisista maksukehotuksista, 5.) käräjäoikeudet ruuhkautuvat konkurssihakemusten käsittelystä.

Samalla velkojilta poistetaan oikeus periä tehokkaasti avoimia riidattomia laskusaataviaan, kun konkurssiuhkainen maksukehotus perintäkeinona estyy. Näin pitkä tilapäisen lakimuutoksen voimassaoloaika on velkojien kannalta kohtuuton. Todellisuudessa maksukyvyttömät velalliset eivät riittävässä määrin hakeudu itse konkurssiin, vaan velallisen hakeminen konkurssiin jää käytännössä usein velkojan tehtäväksi. Velkojan mahdollisuus hakea velallista konkurssiin muulla kuin maksukyvyttömyysolettamalla (käytännössä siis konkurssilain 2 luku 3 § 2. mom. 2-kohdan ulosottoperuste) on hankalaa, hitaampaa ja riski velkojalle aiheutuvista lisäkuluista on suuri.

Konkurssi on luonnollinen osa markkinataloutta. Maksukyvyttömien velallisten kuuluu päätyä konkurssiin. Tämän sääntelyn avulla ei pysty erottamaan toisistaan koronan vuoksi vaikeuksissa olevia ja muista syistä maksukyvyttömiä velallisia.

Esitysluonnoksessa ehdotettu sääntely (ts. konkurssien estäminen) aiheuttaa pitkällä aikavälillä enemmän konkursseja kuin mitä se estää niitä. Jokainen liiketoimi, jonka maksukyvytön, muttei vielä konkurssiin haettu yritys, jonkun toisen yrityksen kanssa tekee, ajaa sitä liiketoimen toista osapuolta niin ikään lähemmäs konkurssia, kun tämä yritys ei saakaan korvausta tuotteistaan / palveluistaan.

Kolmen kuukauden jatkoaika tilapäisen lakimuutoksen voimassaoloajan pidentämiseksi ei muuta tilannetta. Korona ei ole ohi kolmen kuukauden kuluttua. Mikäli velalliset eivät tämän kuluneen kuuden kuukauden lakimuutoksen aikana ole saaneet uutta rahoitusta tai eivät ole pystyneet neuvottelemaan velkojien kanssa maksusuunnitelmasta, ei kolmen kuukauden lisäaika muuta tätä tilannetta.

Kuten esitysluonnoksen kohdasta 4.2 voidaan lukea, niin tällä ehdotetulla jatkoajalla vain siirretään tulevaa ongelmaa tai jopa pahennetaan tilannetta ja luodaan jopa uusia ongelmia (takaisinsaannit ja palkkaturva). Kuvaava on myös esitysluonnoksen kohdan 8 lopussa oleva toteamus "Yhtään ehdotettua pidempi voimassaoloaika pahentaisi lakiehdotuksen negatiivisia vaikutuksia, joita on selostettu jaksossa 4.2." Mitä hyötyä siis saavutetaan 3 kuukauden pidennyksellä ?

Helsingissä 15. päivänä lokakuuta 2020

Suomen perimistoimistojen Liitto ry